

2021-10-28

Diarienummer

BN 2021/0311

SN 2021/0156

Maria Lindvall, landskapsarkitekt SBK

Barbro Lange, landskapsarkitekt SF

Utemiljö vid skolor i Lunds kommun - råd och riktlinjer

Förslag till beslut

Servicenämnden beslutar

att godkänna *Utemiljö vid skolor i Lunds kommun – råd och riktlinjer* och översända den till kommunstyrelsen för beslut om antagande

Sammanfattning

Det har blivit allt svårare att avsätta stora friytor till skolor på grund av bland annat en mer intensiv förtätning av staden. Det har vid några tillfällen varit så svårt att i planeringsskedet skapa förutsättningar för nya förskolor och skolor, att initiativ tagits till att utarbeta kommungemensamma råd och riktlinjer. Riktlinjerna ska framöver säkerställa en effektiv process som tillvaratar olika intressen och hittar konstruktiva och välavvägda, långsiktigt hållbara lösningar. Parallellt med frågan om friytans storlek har också fokus ökat på frågan om hur skolgårdarna utformas och hur god kvalitet ska skapas för eleverna och lärandemiljön.

Utemiljö vid skolor i Lunds kommun är ett förslag till råd och riktlinjer som är framtaget i samarbete mellan flera förvaltningar och förtroendevalda. Riktlinjerna ger en samlad bild av hur kommunen ska arbeta med planering, utformning och upprustning av skolgårdar inom Lunds kommun. I förslaget till riktlinjer anges vilka rapporter och handlingar som ger bra underlag för bedömningar av skolgårdar i olika skeden genom hela samhällsbyggnadsprocessen, samt för befintliga skolgårdar. Underlagen baseras på forskning kring barn och ungas utemiljöer. Förslaget omfattar också två framtagna *Skolgårdsfaktorer* (för årskurs F-6 och fritids, respektive årskurs 7-9 och gymnasiet) för skolor i Lunds kommun. Skolgårdsfaktorerna är verktyg för att göra bedömningar kring kvaliteten på en skolgård. Ambitionen är att skapa tillräckligt stora och kvalitativa utemiljöer

2021-10-28

Diarienummer

BN 2021/0311

SN 2021/0156

som möter elevernas behov och bidrar till en god hälsa och bra lärandemiljö.

Utemiljö vid skolor i Lunds kommun föreslås godkännas för att därefter skickas vidare till kommunstyrelsen för antagande.

Underlag för beslutet

- Stadsbyggnadskontorets och serviceförvaltningens tjänsteskrivelse 2021-10-28
- Utemiljö vid skolor i Lunds kommun – råd och riktlinjer, 2021-10-28 inklusive bilagor
- Remissredogörelse 2021-06-18

Ärendet

Bakgrund

Inom Lunds kommun har det funnits flera beslut som i olika sammanhang på något sätt hanterar grundskolornas utemiljö. I de flesta fall sätts ett mått på storleken på utemiljö i förhållande till antalet elever som ska vara på skolan. Måtten har ofta varit ambitiösa, vilket i grunden är bra sett ur ett barnperspektiv. De senaste åren har det dock blivit allt svårare att skapa stora friytor till skolor på grund av en intensivare förtätning av staden, samtidigt som en ökad ambition om att ha stora skolenheter finns. Lunds kommuns *Målbeskrivning för skolans och förskolans utomhusmiljö*, senast uppdaterad 2013, bedöms fortfarande vara relevant och utgör en grund för det nu genomförda arbetet. Utöver dessa mål har det dock saknats styrdokument som reglerar den kvalitativa utformningen av gårdarna.

Utformandet av *Utemiljö vid skolor i Lunds kommun* har sin grund i de råd och riktlinjer som är gällande för *Utemiljö vid förskolor i Lunds kommun*, antagen av KF 2018-03-22. Arbetet med skolgårdsdokumentet påbörjades parallellt med slutförandet av dokumentet för förskolegårdar.

Ett presidiummöte mellan BN, SN och BSN hölls 2018-03-13 där underlagsmaterial presenterades och synpunkter framfördes för det fortsatta arbetet. Vid ett nytt presidiummöte 2019-06-11 fick BN och SN i uppdrag att initiera ärendet hos kommunfullmäktige och dessförinnan sköta remissförfarandet. Beslut om remiss togs i BN 2019-08-22 respektive SN 2019-09-18 och remiss genomfördes under hösten 2019 till januari 2020. I samband med remissen framkom att dessa råd och riktlinjer ska antas i kommunstyrelsen i enlighet med program för styrning.

2021-10-28

Diarienummer

BN 2021/0311

SN 2021/0156

Föredragning

De föreslagna råden och riktlinjerna enligt *Utemiljö vid skolor i Lunds kommun* innebär i korthet följande. De ytmått som anges i dessa råd och riktlinjer för utemiljöer vid skolor, ska alltid användas som en första utgångspunkt i tidiga planeringsskeden. Avvägningar görs sedan utifrån det enskilda fallet och med de verktyg och skrifter som redovisas i *Utemiljö vid skolor i Lunds kommun*. Dialog mellan berörda förvaltningar ska finnas såväl i tidiga planeringsskeden, som under planeringens olika faser fram till förvaltningsskede. Avvägningar som gjorts som påverkar elevernas utemiljö ska dokumenteras under processens gång.

De framtagna skolgårdsfaktorerna är tänkta att användas som en hjälp för att värdera ytan, hur ytorna ska användas och disponeras samt vad som krävs för att hålla en god kvalitet.

Vad gäller dokumentägandet avseende *Utemiljö vid skolor i Lunds kommun*, ligger ansvaret framöver hos kommunstyrelsen.

Ett beslut i kommunstyrelsen om att anta *Utemiljö vid skolor i Lunds kommun* föreslås samtidigt ersätta samtliga tidigare övergripande beslut (ej objektspecifika) som har fattats angående storlek på skolgårdar.

I samband med antagande i kommunstyrelsen föreslås berörda politiker, tjänstemän och skolpersonal få utbildning inom området. Naturskolan håller i utbildningarna tillsammans med berörda förvaltningar.

Beredning

En arbetsgrupp med representanter från stadsbyggnadskontoret, barn- och skolförvaltningen, serviceförvaltningen (Lundafastigheter och Markentreprenad) har gemensamt tagit fram materialet. Arbetsgruppen har stämt av med en referensgrupp med fler representanter från dessa förvaltningar samt miljöförvaltningen, Naturskolan, kultur- och fritidsförvaltningen, tekniska förvaltningen (park- och naturavdelningen) samt utbildningsförvaltningen. Avstämningar med de förtroendevalda har skett enligt ovan.

Arbetsgruppen har arbetat med att skapa en samsyn kring hur kommunen ska arbeta med skolgårdarna och ta fram förslag till råd och riktlinjer för kommunen. Utgångspunkten har framför allt varit det allmänna rådet (BFS 2015:1 FRI 1) och vägledningen *Gör plats för barn och unga* från Boverket om hur Plan- och bygglagens krav på tillräckligt stor friyta på skolor och förskolor ska tolkas. Boverkets vägledning hänvisar till forskning kring barn och ungas utemiljöer. Två nya skolgårdsfaktorer har tagits fram i samverkan. En för årskurserna F-6 och fritids samt en för årskurs 7-9 och gymnasiet.

2021-10-28

Diarienummer

BN 2021/0311

SN 2021/0156

Bedömningspunkterna som är helt nyframtagna för årskurs 7-9 och gymnasiet har varit uppe på Lunds kommuns ungdomsting och fått positiv respons från de elever som deltog i specifika workshopar.

Arbetet i sig har resulterat i en utökad dialog över förvaltningsgränserna inom området, samt ytterligare ökat förståelsen för de olika behoven och synsätten som finns.

Barnets bästa

Skolgårdar som möter barns behov bidrar till bättre hälsa och lärande för barn. Det är samtidigt av vikt för dagens barn och ungdomar, att dagens stadsplanering och samhällsbyggnad är långsiktigt hållbar och hanterar målkonflikter på ett strategiskt och väl övervägt sätt, med barnets bästa i fokus.

En stor del av dessa råd och riktlinjer baseras på rapporter och handlingar som hänvisar till forskning kring barn och ungas utemiljöer. I tidigt skede i processen har även den nyframtagna skolgårdsfaktorn för årskurs 7-9 och gymnasiet varit uppe på Lunds kommuns ungdomsting, där ungdomar från främst just dessa åldersgrupper deltog och fick ge respons.

Inom Lunds kommun pågår redan flera projekt, inom exempelvis Gröna skolgårdar, där barn är med och påverkar hur deras utemiljö ska förändras och förbättras. Det är viktigt att detta fortsätter och att man vid utformning av nya skolor också tar med barns syn på funktion och innehåll.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget medför inga ekonomiska konsekvenser.

Hans Juhlin
Stadsbyggnadsdirektör

Pål Svensson
Servicedirektör

Beslutet skickas till

För beslut om antagande:
Kommunstyrelsen

För kännedom:
Byggnadsnämnden
Barn – och skolnämnden
Utbildningsnämnden
Miljönämnden
Kultur- och fritidsnämnden
Tekniska nämnden